

Academicianul Valeriu Canțer - omul dedicat științei

(05.02 1955 –02.04.2017)

Valeriu Canțer s-a născut în anul 1955 în satul Zahorna, raionul Șoldanești. În anul 1972 a absolvit cu Medalie de aur școala medie din satul Cotiujenii Mari și a fost admis la Facultatea de Fizică a Universității de Stat din Chișinău. Dorința de a deveni om de știință a început să prinda contur încă din anii de școală, dar obiectivele studiilor individuale au început să fie formulate în anii de facultate, fiind influențat, în primul rând, de realizările extraordinare ale fizicii timpului, care pas cu pas, schimbau concepțiile oamenilor despre lume. În anul doi de facultate a fost angajat ca laborant-stagiar în Laboratorul Înregistrare Termoplastică. Atunci i-a fost pusă în sarcină prima problemă științifică reală: în baza ecuațiilor Navier-Stokess să cerceteze aspectele de curgere vâscoasă a materialelor plastice.

În anul 1977, în timpul elaborării diplomei de licență, a fost invitat să participe cu o comunicare științifică la conferința tinerilor cercetători din cadrul țărilor CAER (Consiliul de Ajutor Economic Reciproc), care a avut loc în orașul Plovdiv, Bulgaria. Acesta a fost debutul dlui Valeriu Canțer cu un referat științific la o conferință internațională.

În același an, 1977, Valeriu Canțer a fost admis la doctorat la Institutul de Fizică “P.N. Lebedev” al Academiei de Științe a URSS, în cadrul Departamentului Fizică Teoretică al Institutului, condus de academicianul Vitalii Ghinzburg, laureat al Premiului Nobel, care ulterior i-a fost conducător de doctorat. Seminarele științifice organizate de Vitalii Ghinzburg au fost cele mai eficiente școli științifice în cadrul

căroră viitorii fizicieni au conștientizat ce este știința și cum se realizează cercetările științifice. Doctorandul Valeriu Canțer a prezentat teza de doctor în științe cu jumătate de an înainte de finalizarea studiilor de doctorat. Atunci i s-a propus angajarea în una din filialele Institutului de Fizică "P.N. Lebedev", dar a refuzat. A dorit să se întoarcă în Moldova să contribuie la dezvoltarea științei în țara noastră.

În 1980, după susținerea cu brio a tezei de doctor în științe, revine la Chișinău în Laboratorul Fizica Semimetalelor, condus de academicianul Dumitru Ghițu, ocupând succesiv toate treptele ierarhiei științifice: cercetător științific (inferior, superior, coordonator, principal), șef de laborator, director adjunct al Institutului de Fizică Aplicată, director al Centrului LISES; academician coordonator al Secției Științe Fizice și Inginerești a AȘM. Din anul 2006 până în aprilie 2017 el a activat în calitate de cercetător științific principal în Laboratorul Structuri cu Corp Solid al Institutului de Inginerie Electronică și Nanotehnologii „D. Ghițu” al AȘM.

Talentul, calificarea înaltă, orizontul larg de cunoștințe și abnegația în cercetare i-au dat posibilitate să obțină rezultate științifice valoroase în domeniul fizicii și ingineriei materialelor și nanostructurilor și a electronicii corpului solid. Aria investigațiilor sale include o gamă extinsă de fenomene fizice abordate - tranziții de fază electronice, izolatori topologici, fenomene de transport și tunelare, efecte de cuantificare și de interfață, termoelectricitatea nanomaterialelor și nanostructurilor și multe altele. Rezultatele științifice au fost expuse în circa 500 de lucrări științifice, inclusiv 8 monografii și manuale, 30 de brevete de invenție. Elaborările sale au fost menționate cu 10 medalii la Saloane internaționale de invenție. Și-a trăit viața cu maximă intensitate, el fiind un neântrecut însetat de noi cunoștințe.

Omul de știință și omul de cultură Valeriu Canțer a reprezentat Republica Moldova cu demnitate și competență la foruri științifice de pretutindeni - la Chișinău, Dubna, Trieste, Geneva sau oriunde în altă parte a lumii.

Din 1981, Valeriu Canțer a fost prezent permanent la mai multe catedre universitare cu diverse cursuri, iar din 1997 în calitate de profesor universitar a ținut prelegeri la Universitatea din Tiraspol, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea Academiei de Științe a Moldovei și câteva universități din străinătate Augsburg, Osnabrück (Germania), Warwick, Loughborough (Marea Britanie), Iași și Cluj Napoca (România).

În 2009 a fost numit în funcția de președinte al Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare al Republicii Moldova. În această funcție, savantul Valeriu Canțer a continuat să modernizeze sistemul de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării și a celui de pregătire și atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice. Sub conducerea domniei sale, sistemul de acreditare și atestare științifică al Republicii

Moldova a reușit să găsească un format intermediar și să îmbine în sine ce este mai bun în conceptul european al atestării și susținerii doctoratelor și modelul ce-a existat anterior în fosta URSS.

Valeriu Canțer a fost președinte al Comitetului Internațional de Expertiză și Consultanță în domeniul fizicii stării condensate din cadrul Institutului Unificat de Cercetări Nucleare din Dubna, Rusia; membru al Academiei Internaționale de Termoelectricitate, al Comitetului Executiv al Societății Europene de Fizică și al Consiliului Executiv al Uniunii Balcanice de Fizică, Membru de Onoare al Institutului Internațional de Fizică din Marea Britanie și al Academiei de Arte și Științe Româno-Americane (SUA); Doctor Honoris Causa al Academiei Internaționale de Informatizare, al Universității de Stat din Tiraspol, al Universității Libere Internaționale din Moldova, președinte al Societății Fizicienilor din Moldova. Rezultatele activității academicianului Valeriu Canțer au fost menționate cu distincțiile: Laureat al Premiului Republican pentru Tineret în domeniul științei și tehnicii (1983), Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei și tehnicii (2004), Premiul Prezidiului AȘM pentru activitatea științifică (1992), titlul de „Om Emerit” (2005), Ordinul „Gloria Muncii” (2010), Medalia AȘM „Dimitrie Cantemir” (2012).

Academicianul Valeriu Canțer ne-a parasit subit, în dimineața zilei de 2 aprilie 2017, în deplină forță creatoare, având încă multe planuri de realizat. Câte idei ale domniei sale puteau fi realizate în proiecte și noi dispozitive ingineresti. A lăsat în urmă, pentru toată lumea, o moștenire științifică impresionantă, iar pentru cei care l-au cunoscut și l-au iubit - un mare gol în suflet. Comunitatea științifică a pierdut un savant remarcabil, un model de dăruire creativă și dedicație totală muncii de cercetare. Savant notoriu, om cu inimă mare, personalitate proeminentă din Republica Moldova, Valeriu Canțer va rămâne în Analele științifice, în istoria cercetării în țara noastră, precum și în memoria celor care au lucrat cu el și au primit sfaturile lui generoase în orice situație. El a fost un adevărat ghid și prieten. Să ne amintim cu mare recunoștință de acest mare Om al națiunii și să-i păstrăm vie memoria.

Academician Anatolie Sidorenko,

Dr. Sofia Donu

02.04.2018